КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет германської філології і перекладу
Кафедра англійської філології і філософії мови

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-виховної роботи

_____Мирослав СОЛОВЕЙ

«31» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія

галузь знань 05 соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 психологія

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

освітньо-професійна програма Практична психологія

статус дисципліни нормативна

Форма здобуття освіти денна
Навчальний рік 2022–2023
Семестр IV-й
Кількість кредитів ЄКТС 3
Мова навчання українська
Форма підсумкового контролю залік

КИЇВ – 2022

Розробники:
1. Бондарчук І.А., доктор філософських наук, професор.
2. Комісар Л.П., кандидат філософських наук, доцент кафедри англійської філології і філософії мови.
3. Солодка О.О.,кандидат філософських наук, доцент.
4.Саволайнен І.П., кандидат філософських наук, доцент кафедри англійської філології і філософії мови

Схвалено на засіданні кафедри англійської філології і філософії мови протокол № 1 від «31» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Гнезділова Я.В.

Схвалено на засіданні вченої ради факультету германської філології, протокол № 1 від «31» серпня 2021 р.

Голова вченої ради факультету Мойсеєнко І.П.

1. Мета вивчення дисципліни:
формування інтелектуальної, світоглядної та громадянської позиції студентів, їх критичної мисленнєвої суверенності, сприйнятливості до інноваційного етосу людини, здатності до комунікативного співбуття як консенсусу в сучасному глобалізованому світі.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:
лекції – 14 год.
семінарські заняття – 16 год.
практичні заняття – навчальним планом не передбачені.
консультації – навчальним планом не передбачені.
самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:
3.1. Знати
- основні принципи філософського світовідношення, специфіку філософської запитальності, природу полемічності філософських систем між собою, прикметність сучасних типів філософського дискурсу;
- концептуальний характер засадничих способів буттєвості людини (суспільство, практика, комунікація, виробництво тощо);
- історичні типи світовідношення людини та соціокультурні передумови їх принципових трансформацій;
- основні тенденції руху національної свідомості і культури в контексті загальноцивілізаційного поступу;
- ключові стратегії розв'язання основних соціокультурних колізій сучасності;
- стратегію формування нового типу суб'єктивності, природу духовних імперативів життєдіяльності сучасника та характер розгортання сучасної соціальної стратегії.

3.2. Вміти
- розрізняти в тій чи іншій системі філософського знання його загальноцивілізаційні, національні та екзистенційні виміри, застосовувати зазначене розрізнення в справі формування власного відношення до гуманітарної культури людства в цілому;
- орієнтуватись в особливостях різних форм засвоєння світу (наукова, філософська, етична, релігійна, художня тощо);
- обґрунтовувати свою світоглядну позицію, ієрархію своїх життєвих цілей та ідеалів з опертям на культурні досягнення людства;
- здійснювати рефлексію над власним життєвим досвідом, професійним та гуманітарним знанням, феноменами духовного життя суспільства.

3.3. Володіти елементарними навичками
- критичного мислення, спрямованого на вміння ідеологічно неупереджено і незаангажовано сприймати сучасний мережевий інформаційний соціум;
- реалізації гуманістичного змісту вироблених людством духовних цінностей: моральних, правових, естетичних тощо в системі суспільної комунікації;
- використання інтелектуального потенціалу філософії для розбудови власного духовного світу та майбутнього професійного становлення;
- толерантного ставлення до інших світоглядних позицій, притаманним мільтикультурному глобалізованому соціуму, із врахуванням навичок міжкультурної комунікації;
- формування належного теоретико-методологічного кругозору для майбутньої професійної роботи та практичної реалізації власних дослідницьких інтересів.

4. Анотація навчальної дисципліни:

У курсі розкривається теоретична і практична філософія як атрибут життєдіяльності людини та форма самосвідомості культури, із розглядом онтологічних засад відношення людини до світу та самої себе. Зміст навчальної дисципліни розкривається в одному змістовому модулі. Модуль «Філософія між культурою споглядання і практичною дією» розкриває, зокрема, актуальні проблеми філософії свідомості: культурну царину свідомості, свідомість і самосвідомість, феномен несвідомого, співвіднесеність сучасних когнітивних наук та філософії. У курсі значна увага приділена лінгвістичному повороту в філософії ХХ ст.: трансформації від метафізики / філософії свідомості до аналітичної філософії / philosophy of mind, з «критикою мови» як методологічної процедури та практиками сучасних мисленнєвих експериментів. Досліджується і ґенеза феномена людини та її сутнісних сил, засади «людиномірності» історії та культури; життєвий світ людини як соціум, питання про homosapiens / homosocius; проблема сенсу та «суб'єкта» історії, парадокси ідеї прогресу в історичному поступі людства, феномен історичної пам'яті та метаісторичні ракурси історії.

Важливе місце у курсі займає проектування теоретичного матеріалу на формування у студентів практичної здатності до здійснення критичного аналізу власних професійних досліджень, з орієнтацією в гібридних моделях глобалізації ХХІ ст., а також аналізу місця України в контексті сучасних глобалізаційних процесів.

5. Завдання (навчальні цілі):

Завдання, які вирішуються у процесі навчання дисципліни «Філософія», пов'язані з формуванням у студентів першого (бакалаврського) рівня таких *компетентностей*:

Загальні:

- володіти здатністю абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- мати здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- систематизувати засадничі принципи розсудкової і розумової діяльності;
- володіти здатністю проектувати навчальний матеріал на формування практичних навиків критичного аналізу власних професійних досліджень;
- планувати застосування набутого у процесі навчання знання у практичних життєвих ситуаціях;
- планувати власну професійну підготовку, практикуючи почуття життєвого покликання і усвідомлення власної індивідуальної «посади» в соціальному бутті.

Фахові:

- володіння аксіологічними практиками в їх соціокультурній визначеності, з урахуванням проблем національної та культурної ідентичності / ідентифікації, що створює передумови для формування «самосвідомості культури» і культури світовідношення;
- розуміння специфіки філософського осмислення понять людини, буття, свідомості, простору, часу, історії та соціуму – на відміну від спеціально-наукових дискурсів;
- усвідомлення засадничих способів буттєвості людини (діяльність, практика, комунікація, духовність, рефлексія, критичне мислення);
- володіння здатністю формування такого типу суб'єктивності, яка здатна реалізувати в системі суспільної комунікації гуманістичний зміст засадничих духовних категорій (моральних, естетичних, політичних тощо);
- усвідомлення значущості практичної філософії для формування сучасного комунікативного суспільства.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних цінностей людства.

ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
ФК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
ФК 12. Здатність до особистісної рефлексії в межах професійних компетенцій, розуміння динаміки міжособистісних стосунків та керування ними.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання(1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		**Форми (та / або методи і технології навчання)**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання**
Код	**Результат навчання**		
1.1	Знати основні принципи філософського світовідношення, специфіку філософської запитальності, природу полемічності філософських систем між собою, прикметність сучасних типів філософського дискурсу	лекції, семінари, колоквіуми	письмове опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
1.2	Знати стратегію формування нового типу суб‘єктивності, природу духовних імперативів життєдіяльності сучасника та специфіку розгортання сучасних соціальних стратегій	лекції, семінари, колоквіуми	письмове опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
2.1	Вміти розрізняти в тій чи іншій системі філософського знання його загальноцивілізаційні, національні та екзистенційні виміри, застосовувати зазначене розрізнення у формуванні власного відношення до гуманітарної культури людства в цілому	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, дискусії на семінарських заняттях	усне опитування, модульна контрольна робота
2.2	Вміти самостійно і неупереджено орієнтуватись в світоглядних та інтелектуальних особливостях різних форм засвоєння світу (наукова, філософська, етична, релігійна, художня тощо)	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, дискусії на семінарських заняттях	усне опитування, модульна контрольна робота
2.3	Вміти здійснювати критичну рефлексію над власним життєвим досвідом, професійним та гуманітарним знанням, феноменами духовного життя суспільства	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, дискусії на семінарських заняттях	усне опитування, модульна контрольна робота
3.1	Набути навичок діалогічності, комунікативної культури, що	колоквіуми і дискусії на семінарських	усне опитування

	забезпечить майбутньому фахівцеві можливість долучатись до професійних полілогів та дискусій	заняттях, підготовка і захист колективних презентацій і проектів	
4.1	Самостійно формувати критичне мислення, спрямоване на вміння неупереджено та ідеологічно незаангажовано сприймати сучасний інформаційний соціум	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, підготовка і захист індивідуальних проектів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
4.2	Здатність автономно і відповідально вирішувати професійні завдання крізь призму використання інтелектуального потенціалу філософії	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, підготовка і захист індивідуальних проектів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
4.3	Здатність толерантного ставлення до альтернативних світоглядних позицій, притаманним мільтикультурному глобалізованому соціуму, із врахуванням навичок сучасної міжкультурної комунікації	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, підготовка і захист індивідуальних проектів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота
4.4	Самостійне формування належного теоретико-методологічного кругозору для майбутньої професійної роботи та практичної реалізації власних дослідницьких інтересів, зокрема, критичної експертизи конкретних науково-теоретичних та методичних джерел, реферативних оглядів, наукових рецензій тощо	самостійне опрацювання текстів-першоджерел, підготовка і захист індивідуальних проектів	усне опитування, експрес-контроль, модульна контрольна робота

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код) / **Програмні результати навчання (назва)**	**1.1**	**1.2**	**2.1**	**2.2**	**2.3**	**3.1**	**4.1**	**4.2**	**4.3**	**4.4**
ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням			+		+			+		+

інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.										
ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	+		+	+	+	+	+	+	+	

7.2. Матриця відповідності програмних результатів навчання, методів навчання та форм оцінювання з навчальної дисципліни (освітнього компонента) "Філософія"

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.	*Методи* інтерактивного (комунікативного) і проблемного навчання *Методи навчання*: ситуаційний аналіз (кейс-метод), дослідження ситуації наукової взаємодії з використанням різних методів (аналіз наукових джерел, спостережень, інтерв'ю), презентація результатів виконаних досліджень.	*Індивідуальні завдання*: • наукові есе з тематики критичного мислення, • логічні завдання (задачі, тести), аналітичні (філософські) задачі та вправи. Тематичне тестування. Модульна контрольна робота. Залік.
ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до	*Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:* аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. *Методи навчання:* герменевтичні вправи: тлумачення, коментар та інтерпретація фрагментів	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань.

культуральних особливостей співрозмовника.	філософських текстів-першоджерел.	
ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	*Загальнонаукові методи теоретичного пізнання:* аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення. *Методи навчання:* – групова дискусія, – логічні задачі на розвиток критичного мислення.	Експрес-контроль: опитування, виконання практичних завдань, розробка завдань для самостійного опрацювання. Оцінювання роботи студентів в групах.

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів**)**

В Університеті використовується модульно-рейтингова система оцінювання результатів навчання студентів. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здійснюється в 4-бальній системі (“відмінно” (“5”), “добре” (“4”), “задовільно” (“3”), “незадовільно” (“2”)).Рейтинг вираховується в рейтингових балах, а підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 4-бальною шкалою та за шкалою ЄКТС.

Контроль результатів навчання студента здійснюється у формі *вхідного поточного, рубіжного, модульного та підсумкового семестрового* контролю (заліку).

Вхідний контроль застосовується як передумова успішної організації вивчення дисципліни. Він дає змогу визначити наявний рівень знань здобувачів вищої освіти і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу в процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності студентів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом модуля з кожної дисципліни оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності студента.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях і набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт.

Бали, отримані здобувачами вищої освіти за результатами контролю з дисципліни, викладач занотовує в Журнал обліку роботи викладача і оголошує на кожному практичному (семінарському) занятті.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання в межах годин, відведених на практичні (семінарські) заняття. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за певним освітнім ступенем або на окремих його завершених етапах.Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Підсумковий семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти за семестр (сесію), що здійснюється з дисципліни «Філософія» у формі заліку.

8.1. Форми та критерії оцінювання студентів:

семестрове оцінювання: поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**[1]**.** Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50.**

Форми семестрового оцінювання студентів:

1.**тест** (критерії оцінювання: тест оцінюється шляхом визначення якості виконання конкретних завдань);

2.**індивідуальні та колективні проекти**(критерії оцінювання: див. таблицю);

3.**усне і письмове опитування** (критерії оцінювання: див. таблицю);

4. **колоквіум** (критерії оцінювання: див. таблицю);

5. **експрес-контроль** (критерії оцінювання: експрес-контроль оцінюється шляхом визначення якості виконання конкретних завдань).

Види навчальної діяльності студентів	**Ваговий бал**	**Рейтинговий бал**	**Критерії оцінки якості знань студентів**
1. Участь у різних формах семінарських занять (семінар, семінар-колоквіум, семінар-дискусія)	**12**	**10-12**	Ґрунтовна систематизована, творча, логічно впорядкована відповідь з елементами інновацій
		7-9	Продуктивна (алгоритмічна), але недостатньо вичерпна відповідь
		5-6	Репродуктивна відповідь
		1-4	Фрагментарна, не аргументована відповідь
		0	Відсутність на занятті
При оцінюванні роботи на семінарі враховуються: активна участь в роботі на семінарському занятті: - здатність студента висувати питання до обговорюваної проблеми (викладачеві, студентам) – 1-3 бали; - відповіді на додаткові питання (викладача чи студента), що пов'язані з проблематикою інших дисциплін – 1-3 бали; - здатність виокремити значущість обговорюваного матеріалу для професійного та світоглядно-особистісного розвитку - 3 бали; - суттєві доповнення, що розширюють горизонт обговорюваної проблеми -3 бали.			

[1]Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: **«5», «3», «5»,«4», «5», «4»** Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10: 4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

2. Виконання завдань позааудиторної самостійної роботи	**10**	**8-10**	Ґрунтовна систематизована, творча, логічно впорядкована відповідь
		5-7	Продуктивна (алгоритмічна), але недостатньо вичерпна відповідь
		1-5	Виконане за репродуктивним рівнем складності
		0	Завдання не виконане

- **підсумкове оцінювання: <u>залік</u>.** *Критерії оцінювання*: відмітка про залік у національній шкалі («зараховано», «не зараховано») та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів – A («відмінно»)
82 – 89 балів – B («добре»)
75 – 81 бал – C («добре»)
66 – 74 бали – D («задовільно»)
60 – 65 бали – E («задовільно»)
59 балів і нижче – FX («незадовільно»).

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку. Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

- **умови допуску до семестрового заліку: <u>виконання МКР</u>.** *Критерії оцінювання:* модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульні контрольні роботи. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»)). Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

«5» («відмінно») - 50 балів: повна ґрунтовна систематизована відповідь з елементами інновації;

«4» («добре») - 40 балів: повна правильна відповідь, не завжди систематизована, із незначними неточностями, з продуктивними елементами (перераховані всі відношення між поняттями);

«3» («задовільно») - 30 балів: репродуктивне відтворення навчального матеріалу; неповна правильна відповідь (надані не всі необхідні уточнення щодо тлумачення понять, перераховані не всі відношення між поняттями); фрагментарна відповідь без жодних коментарів; відповідь містить помилки;

«2» («незадовільно») - 20 балів: містить помилки та прогалини у знаннях; частково перераховані відношення між поняттями, наявні безуспішні спроби виконати завдання;

0 балів: відсутність відповіді.

8.2 Організація оцінювання

(*обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання)*

А) Атестація – після п'яти навчальних тижнів. Методика атестаційного контролю курсу передбачає використання загально-філософських методів (феноменологічного, герменевтичного, аксіологічного, діалектичного).

Б) Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) – протягом десяти навчальних тижнів. При поточному оцінюванні застосовується специфічна методологія, зумовлена логікою самого курсу, що тяжіє до «розуміючих методик»: а саме герменевтична логіка, спрямована на інтерпретативні стратегії, дискурс-аналіз як когнітивна і мовленнєва практика «прочитання» соціальної дійсності, аналітична методологія з акцентуванням уваги на сучасних міждисциплінарних векторах філософських студій.

В) Модульна контрольна робота – на останньому семінарському занятті. МКР передбачає використання як загально-філософських (див. п. А), так і загальнонаукових методів (зокрема, застосовуються системний та компаративний підходи, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення), тобто як теоретичні, так і емпіричні методи.

8.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	**№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)**	**Кількість годин**			
		Денна форма			
		Разом	**у тому числі**		
			лекції	**семінарські / практичні заняття**	**самостійна робота**
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Філософія між культурою споглядання і практичною дією					
1.	Філософія як духовний атрибут життєдіяльності людини та форма самосвідомості культури	4	2	2	-
2.	Культура мислення і світоглядні горизонти філософії: граничні засади аксіологічного світорозуміння і світовідношення	6	-	2	4
3.	Класичний і посткласичний онтологічний дискурс: філософська онтологія як альтернатива «буття / небуття» в метафізичному та екзистенційному вимірах	10	2	2	6

4.	Континуальність буття: простір і час як форми присутності людини у бутті. Світ повсякденності, сенс життя, смерть / безсмертя в горизонті онтологічної рефлексії	10	-	-	10	
5.	Філософія свідомості: культурна царина свідомості. Свідомість пізнавально-теоретична і самосвідомість етико-практична крізь призму кореляції когнітивних наук і філософії	10	2	2	6	
6.	Лінгвістичний поворот в філософії XX ст.: від метафізики і/як філософії свідомості до сучасної аналітичної філософії і/як philosophy of mind. «Критика мови» як методологічна процедура. Мисленнєві експерименти	10	2	-	8	
7.	Філософська антропологія: феномен людини та її сутнісних сил як засади «людиномірності» історії та культури. Людина / персона / особистість: аксіологічні виміри сучасної метаантропології. Штучний інтелект як виклик людству	10	2	2	6	
8.	Соціальна філософія: життєвий світ людини як соціум. «Питання про homo sapiens» є в той же час і питанням про homo socius». Моральні виміри поняття «практика» в сучасному соціумі	10	2	2	6	
9.	Філософія історії: проблема сенсу та «суб'єкту» історії. Парадокси ідеї прогресу в історичному поступі людства. Феномен історичної пам'яті та метаісторичні ракурси історії: актуальні виклики в Україні	10	-	2	8	
10.	Сучасні глобалізаційні процеси та гібридні моделі глобалізації. Україна в контексті сучасних глобальних / локальних / глокальних процесів. Екотренди як імперативи сучасної техногенної цивілізації	10	2	2	6	
	Разом годин за модулем 1	90	14	16	60	
	Усього годин	90	14	16	60	

10. Рекомендовані джерела(у тому числі Інтернет ресурси)

Основна *(базова навчально-методична)*:

1. Баумейстер, А. (2017). Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни філософії: *наук. посіб*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України.
2. Бистрицький, Є., Зимовець, Р., Пролєєв, С. (2020). *Комунікація і культура в глобальному світі.* Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
3. *Європейський словник філософій*: Лексикон неперекладностей. (2011-2016). Том 1-4 / Кассен Б. (Укл.). Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
4. Комісар, Л.П., Чехун, Н.В. (2018). Філософія: *навчально-методичний посібник з дисципліни "Філософія"*. Напрями підготовки: 035 Філологія; 014 Середня освіта; 053 Психологія. Київ: КНЛУ. URI: http://rep.knlu.kyiv.ua/xmlui/handle/787878787/89
5. Комісар, Л.П. (2021). Філософія: *навчально-методичний посібник з дисципліни «Філософія».* Напрями підготовки: 035 Філологія; 014 Середня освіта; 053 Психологія; 242

Туризм; 075 Маркетинг; 073 Менеджмент. Київ: КНЛУ. URI: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/1427
6. Лакс, М. (2021). Метафізика: *сучасний вступний курс*. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
7. Основи практичної філософії : *підручник* / А. М. Лой, А. О. Баумейстер, Т. І. Ящук та ін. К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. 535 с.
8. Філософія: Хрестоматія для аспірантів: *навчальний посібник*. (2018). / Укладач Волков О. Г. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького.
9. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): *навч. посіб*. (2009). Київ: Знання, 2009. URL: http://pidruchniki.ws/1584072037663/filosofiya/filosofiya-guberskiy_lv
10. Фюрст, М., Тринкс, Ю. (2018). Філософія: *підручник* / Пер. з нім. В. Кебуладзе. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського.

Тексти-першоджерела *(сучасні переклади):*
1. Арістотель. (2022). *Метафізика* / Пер. з гр. О. Панича. Київ: Темпора.
2. Гакслі, О. (2016). *Який чудесний світ новий!* / Пер. з англ. В. Морозова. Львів: Видавництво Старого Лева.
3. Гусерль, Е. (2020). *Ідеї чистої феноменології і феноменологічної філософії. Книга 3. Загальний вступ до чистої феноменології* / Пер. з нім. В. Кебуладзе. Харків: Фоліо.
4. Кант, І. (2022). *Критика сили судження* / Пер. з нім. В. Терлецького. Київ: Темпора.
5. Ніцше, Ф. (2018). *Ранкова зоря. Думки про моральні пересуди* / Пер. з нім. В. Кебуладзе. Київ: Темпора.
6. Орвелл, Дж. (2021). *1984* / Пер. з англ. Київ: Видавництво Жупанського.
7. Торо, Г. Д. (2020). *Волден, або Життя в лісах* / Пер. з англ. Я. Стріхи. Київ: Темпора.
8. Франкл, В. (2020). *Людина в пошуках справжнього сенсу* / Переклад з англ. О. Замойської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.
9. Фромм, Е. (2019). *Втеча від свободи* / Пер. з англ. М. Яковлєва. Харків: Клуб сімейного дозвілля.
10. Фромм, Е. (2020). *Мати або бути?* / Пер. з англ. Г. Яновської. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

Додаткова:
1. *Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку*. (2014). / За науковою редакцією А.С. Синиці. Львів: Літопис.
2. *Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO*. (2017). / За науковою редакцією В.П. Мельника та А.С. Синиці. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.
3. *Визначальні виміри сучасного філософсько-антропологічного знання.* (2013). / Зб. наук. праць: Філософсько-антропологічні студії. Київ: Стилос.
4. Єрмоленко, А. (2021). Інтеріоризація інтерсуб'єктивності в «Я»-концепті та співвідповідальність у трансцендентальній прагматиці. (Сучасна філософія розуму: перспективи розвитку). *Філософська думка*. № 6. 6-15. URL: https://doi.org/10.15407/fd2020.06.006
5. Йосипенко, О. (2018). «Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітґенштайна щодо людської природи (французька перспектива). *Sententiae*. Том 37:2. 93-107. URL: https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/411/379
6. Комісар, Л. П. (2017). Розуміння / інтерпретація: панорама методологічних пошуків в (пост)епістемології гуманітарних наук. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. № 122. 209-213. URL: http://gileya.org/index.php?ng=library&cont=long&id=147
7. Комісар, Л. П. (2021). Тріада «розуміння – пояснення – пізнання» в «герменевтичній ситуації» сучасної епістемології. *Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць*. № 161. (Ч. 2. Філософські науки.) 32-36.
8. Комісар, Л.П. (2017). Про сучасну філософію, університет і компетентнісний підхід у філософській освіті. *Університетська кафедра*. № 6. 129-136.

9. Комісар, Л.П. (2020). Автентичність як етичний тренд сучасності. Ad orbem per linguas. До світу через мови: *матеріали міжнародної науково-практичної конференції*, 17–18 червня 2020 року. Київ: Вид. центр КНЛУ. 525-526.
10. Комісар, Л.П. (2022). Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. № 1 (35). 43-48.
11. Лактіонова, А.В. (2016). Філософія дії: *монографія*. Київ: ВПЦ "Київсь кий університет".
12. Лютий, Т. (2020). *Культура принад і спротиву*. Київ: Темпора.
13. *«Медитації» Декарта у дзеркалі сучасних тлумачень* (2021). / Жан-Марі Бейсад, Жан-Люк Марйон, Кім Сан Он-Ван-К. (Ред.). / Пер. з фр. і лат. О. Хоми та А. Баумейстера. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА.
14. Петрушенко, В. (2018). Структура та розвиток знання: закономірності пізнавального процессу. *Гуманітарні візії*. Том 4. Число 2. 46-50.
15. Хейлз, К. (2013). *Як ми стали постлюдством*: Віртуальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. / Пер. з англ. Київ: Ніка-Центр, 2013.

11. Додаткові Інтернет-ресурси*:*

1. Електронна бібліотека Гумер. URL: http://www.gumer.info/
2. Електронна бібліотека Іхтіка. Багато літератури з філософії: книжки, автореферати, дисертації, статті, збірники матеріалів конференцій і підручники з філософських дисциплін. URL: http://ihtika.netl.
3. Поведінкова етика. (2021) / Серія університетських модулів: Доброчесність та етика. Організація Об'єднаних націй. Відень. URL: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_8_final_UKR.pdf
4. Філософська енциклопедія Станфордського університету. (Англійською мовою). URL: http://plato.stanford.edu/
5. Цикл «Filosofos». URL: http://platonanet.org.ua/load/filmy_po_filosofii/velikie_filosofy/49
6. The Paris Statement. (2017). A Europe we can believe in**.** URL: https://thetrueeurope.eu/a-europe-we-can-believe-in/